

Tárgytematika / Course Description Értékszociológia

AKLM_BHTM009

Tárgyfelelős neve /

Teacher's name: dr. Varga Balázs

Félév / Semester: 2024/25/1

Beszámolási forma /

Assesment: Vizsga

Tárgy heti óraszám /

Teaching hours(week): 0/0/0

Tárgy féléves óraszám /

Teaching hours(sem.): 9/0/0

OKTATÁS CÉLJA / AIM OF THE COURSE

A tantárgy célja, hogy a hallgatókkal megismertesse az értékelmélet- és kutatás alapjait, valamint az európai értékrend változásának trendjeit. Ezen kívül bemutatja, hogy milyen változások mennek végbe a magyar társadalom tudatában, értékrendszerében és magatartáskultúrájában a felgyorsuló globalizáció és az európai integráció kontextusában, illetve hogy ezen folyamatok milyen hatást gyakorolnak az intézményekre, a kultúrára és az identitás(ok)ra. Ugyancsak a kurzus célja, hogy a hallgatók olyan ismeretek szerezzenek, melyek révén képessé válnak értékvizsgálatok lebonyolítására.

TANTÁRGY TARTALMA / DESCRIPTION

1. A szociális antropológia és az értékszociológia tárgya és feladata.
2. A kultúra, norma, érték, értékrend, értékorientáció, értékpreferencia, attitűd, életminőség fogalmának értelmezési lehetőségei.
3. Az értékek karaktere és jellemzői.
4. Az értékfajták.
5. Az empirikus értékszociológia kutatási módszerei – Milton Rokeach, Ronald Inglehart Shalom Schwartz, Melvin Kohn.
6. Az élet minőségének vizsgálati eszközei.
7. Az értékek változásának elméletei.

8. Az értékrend és társadalmi pozíció összefüggése.
9. Empirikus értékszociológiai vizsgálatok Magyarországon. Értékpreferenciák változásai. Változások az értékrendszer struktúrájában.
10. Az európai értékrendszer változásai. Európa érték-térképe.
11. Az élet minőségének megítélését befolyásoló tényezők.
12. Életminőség-kutatások Magyarországon.

SZÁMONKÉRÉSI ÉS ÉRTÉKELÉSI RENDSZERE / ASSESSMENT'S METHOD

Aláírás feltétele: aktív részvétel az előadásokon.

A vizsgára bocsátás feltétele: az aláírás megszerzése. A kurzus szóbeli vizsgával zárul. A tantárgy sikeres teljesítéséhez az egyes irodalmak megadott témakörökhöz kapcsolódó részeinek, valamint az előadások anyagának ismerete szükséges.

KÖTELEZŐ IRODALOM / OBLIGATORY MATERIAL

Irodalom

Dahl, Robert A.: A pluralista demokrácia dilemmái. Budapest, Osiris Kiadó, 1996.

Füstös László – Guba László – Szalma Ivett.: Társadalmi Regiszter 2008/1. Európai Társadalmak Összehasonlító Vizsgálata, 6. kötet. (A politikai klíma változásai, értékek, gazdasági erkölcs) Budapest, MTA PTI - MTA SZKI, 2008.

Füstös László – Szakolczai Árpád: Értékek változásai Magyarországon 1978-1993. Szociológiai Szemle, 1994/1. sz. 57-90. p.

Füstös László – Szalma Ivett: Magyarország értéktere – Európa értéktere. Budapest, MTA SZKI, 2010.

Hankiss Elemér: Érték és társadalom. Tanulmányok az értékszociológia köréből. Budapest, Magvető Könyvkiadó,

1977.

Lasch, Christopher: Az önimádat társadalma. Budapest, Európa Kiadó, 1984.

Riesman, David: A magányos tömeg. Budapest, Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó, 1968.

Rokeach, Milton: A nézetek rendszerének szerveződése. In: Hunyady György (szerk.): Szociálpszichológia. (2. kiadás) Budapest, Gondolat Könyvkiadó, 1984. 469-489. p.

Tomka Miklós: Európa változó (?) értékrendje. Mérleg, 1995/3. sz. 333-343. p.

Utasi Ágnes: A bizalom hálója. Mikrotársadalmi kapcsolatok, szolidaritás. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2002.

Utasi Ágnes: Éltető kapcsolatok. A kapcsolatok hatása a szubjektív életminőségre. Budapest, Új Mandátum Könyvkiadó, 2008.

Váriné Szilágyi Ibolya: Az ember, a világ és az értékek világa. Budapest, Gondolat Kiadó, 1987.

Váriné Szilágyi Ibolya: Értékek az életben és a retorikában. Budapest, Akadémiai Kiadó, 2003.

Weber, Max: A protestáns etika és a kapitalizmus szelleme. Budapest, Cserépfalvi Könyvkiadó és Könyvkereskedelmi Kft., 1995.

AJÁNLOTT IRODALOM / RECOMMENDED MATERIAL

Választható irodalmak a vizsgához

Értékszociológia

1. Márfi András: A szubjektív életkörülmények társadalmi-gazdasági összefüggései. In: Utasi Ágnes (szerk.): Az

életminőség feltételei. Műhelytanulmányok, 2007/1. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest, 2007. 6-23. p.

<https://mek.oszk.hu/04800/04806/04806.pdf>

2. Fekete Zsuzsa: Szubjektív biztonságihiány és elégedettség. In: Utasi Ágnes (szerk.): Az életminőség feltételei. Műhelytanulmányok, 2007/1. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest, 2007. 24-37. p.

<https://mek.oszk.hu/04800/04806/04806.pdf>

3. Hári Péter: Környezet és életminőség. A magyar társadalom attitűdjei a környezethez és ezek kapcsolata az emberek boldogságérzetével. In: Utasi Ágnes (szerk.): Az életminőség feltételei. Műhelytanulmányok, 2007/1. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest, 2007. 38-46. p.

<https://mek.oszk.hu/04800/04806/04806.pdf>

4. Murinkó Livia: Életkor és szubjektív életminőség. In: Utasi Ágnes (szerk.): Az életminőség feltételei. Műhelytanulmányok, 2007/1. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest, 2007. 47-71. p.

<https://mek.oszk.hu/04800/04806/04806.pdf>

5. Kékesi Márk Zoltán: A szubjektív életminőség térbeli vonatkozásai. In: Utasi Ágnes (szerk.): Az életminőség feltételei. Műhelytanulmányok, 2007/1. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest, 2007. 72-83. p.

<https://mek.oszk.hu/04800/04806/04806.pdf>

6. Varga Attila: Munkaközpontúság és a társas kapcsolatok eltérő szerveződése. In: Utasi Ágnes (szerk.): Az életminőség feltételei. Műhelytanulmányok, 2007/1. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest, 2007. 84-93. p.

<https://mek.oszk.hu/04800/04806/04806.pdf>

7. Széll Krisztián: A családban megjelenő alkohollal kapcsolatos problémák hatása a szubjektív életminőségre. In: Utasi Ágnes (szerk.): Az életminőség feltételei. Műhelytanulmányok, 2007/1. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest, 2007. 94-115. p.

<https://mek.oszk.hu/04800/04806/04806.pdf>

8. Barna Zsófia: A vallásosság és a szubjektív életminőség. In: Utasi Ágnes (szerk.): Az életminőség feltételei. Műhelytanulmányok, 2007/1. MTA Politikai Tudományok Intézete, Budapest, 2007. 116-134. p.

<https://mek.oszk.hu/04800/04806/04806.pdf>

9. Utasi Ágnes: Társadalmi integráció és családi szolidaritás. *Educatio*, 2002/3. 384-403. p.

<http://epa.oszk.hu/01500/01551/00021/pdf/109.pdf>

10. A magyarok gazdaságpolitikai értékrendje. In: Boros Tamás – Laki Gergely: Politikai útmutató Magyarországhoz. Kutatás a magyar társadalom politikai értékrendjéről. Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions, Budapest, 2018. 11-51. p.

https://www.policysolutions.hu/userfiles/elemzes/287/politikai_utmutato_web.pdf

11. A magyarok társadalmpolitikai értékrendje. In: Boros Tamás – Laki Gergely: Politikai útmutató Magyarországhoz. Kutatás a magyar társadalom politikai értékrendjéről. Friedrich-Ebert-Stiftung – Policy Solutions, Budapest, 2018. 52-91. p.

https://www.policysolutions.hu/userfiles/elemzes/287/politikai_utmutato_web.pdf

12. Beluszky Tamás: Értékek, értékrendi változások Magyarországon 1945 és 1990 között. *Korall*, 2000 Ősz. 137-154. p.

<https://docplayer.hu/22427658-Ertekek-ertekrendi-valtozasok-magyarorszagon-1945-es-1990-kozott.html>

13. Fekete Marianna: Érték, kultúra és McWorld - magatartás. In: Prazsák Gergő (szerk.): Nemzeti Szempont. Apeiron Kiadó, Budapest, 213-224. p.

<http://publicatio.bibl.u-szeged.hu/16217/1/Ertekek-kultura-es-McWorld-magatartas.pdf>

14. Horváth Ákos – Kmetty Zoltán: Mást gondolnak a világról? A külföldön élő magyarországi diplomások értékrendje. In: Füstös László – Guba László – Szalma Ivett (szerk.): Társadalmi Regiszter 2008/1. MTA PTI – MTA SZKI, Budapest, 2008. 153-171. p.

https://www.researchgate.net/publication/271445988_Mast_gondolnak_a_vilagrol_A_kulfoldon_elo_magyarorszagi_diplomasok_ertekrendje

15. Füstös László – Szakolczai Árpád: Kontinuitás és diszkontinuitás az értékpreferenciákban (1977-1998). *Szociológiai Szemle*, 1999/3. 54-71. p.

<https://szociologia.hu/dynamic/9903fustos.htm>

16. Keller Tamás: Magyarországi értéktérkép. Normakövetés, egyéni teljesítmény, szolidaritás és öngondoskodás elfogadottsága a magyar társadalomban. Szociológiai Szemle, 2010/2. 42-70. p.

https://szociologia.hu/dynamic/szocszemle_2010_2_42_70_kellertpdf.pdf

Dr. Varga Balázs egyetemi docens